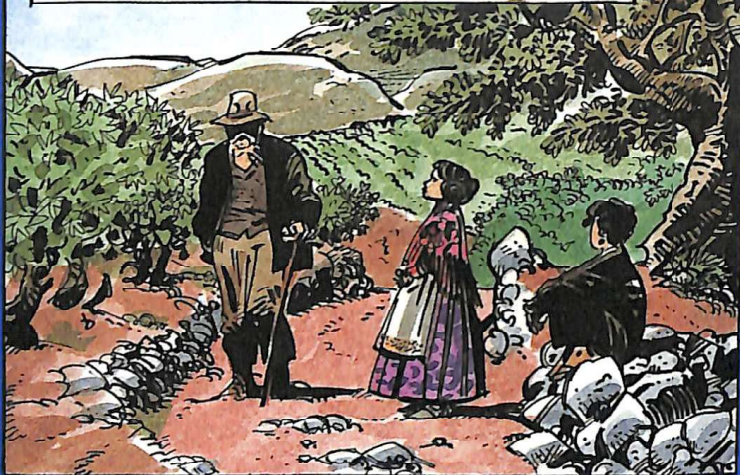
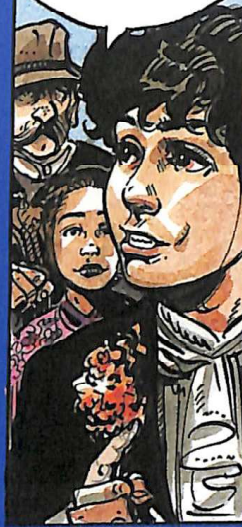

Las Aventuras de

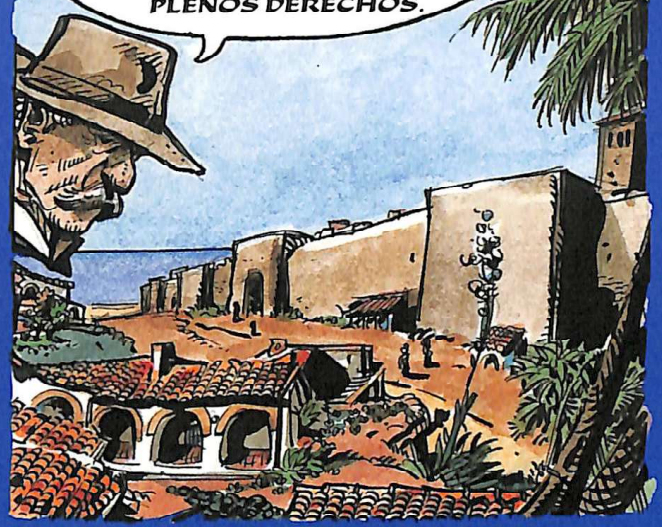
¡CURIOSAMENTE EL AÑO ANTERIOR, 1812, SE PROCLAMÓ LA PRIMERA CONSTITUCIÓN ESPAÑOLA EN CÁDIZ! ASÍ MISMO SE ABOLIERON LOS DOMINIOS SEÑORIALES... ¡AQUÍ TARDAMOS EN ENTERARNOS!

¡EN AQUELLA ÉPOCA EL CORREO DEBÍA DE FUNCIONAR MAL!

¡SÍ... BIEN... NOSOTROS ESTÁBAMOS SUJETOS AL SEÑORÍO DEL MARQUÉS DE DÉNIA, DUQUE DE MEDINACELI, CON LA CONSTITUCIÓN NOS CONVERTIMOS EN CIUDADANOS CON PLENOS DERECHOS.

LA LLEGADA DE NUEVAS TECNOLOGÍAS GENERA IDEAS NUEVAS.

¡ES UN INSULTO AL PROGRESO!

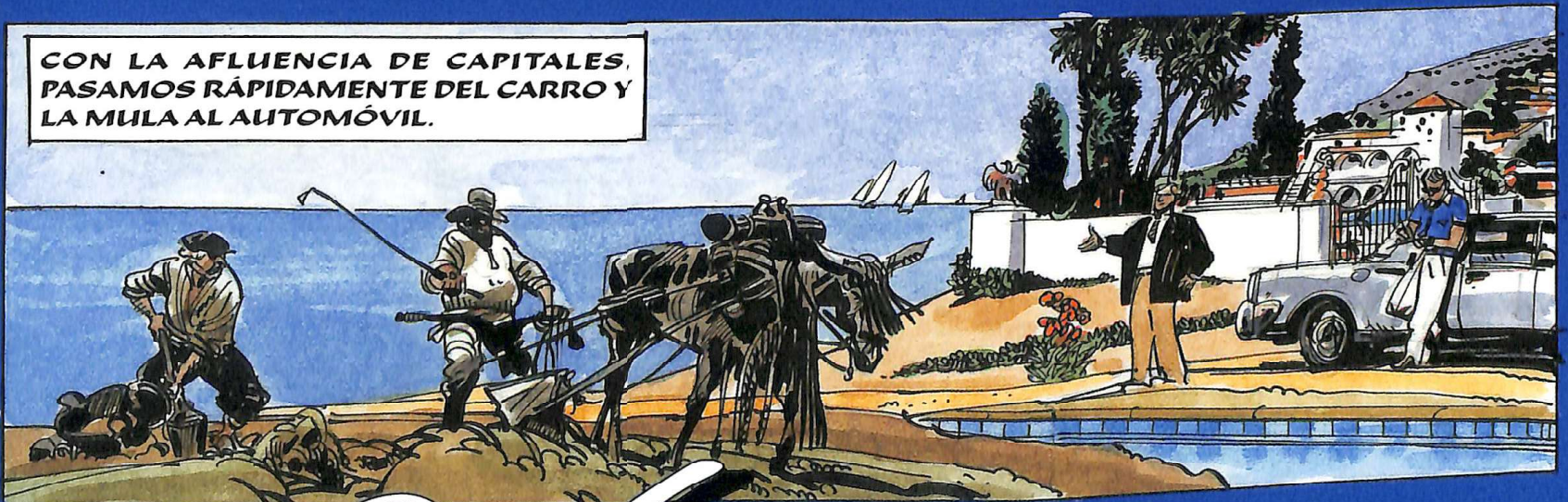
¡UN FRENO AL PROGRESO!

¡Y AL CRECIMIENTO! HEMOS DE DERRIBAR ESTE SÍMBOLO DE LA EDAD MEDIA, DE LA OPRESIÓN Y DEL OSCURANTISMO... TENEMOS QUE MIRAR AL FUTURO Y LA MURALLA LO IMPIDE!

¡BIEN DICHO! ¡ABAJO LOS SÍMBOLOS DE ANTIGUAS DOMINACIONES!

CON LA AFLUENCIA DE CAPITALES, PASAMOS RÁPIDAMENTE DEL CARRO Y LA MULA AL AUTOMÓVIL.

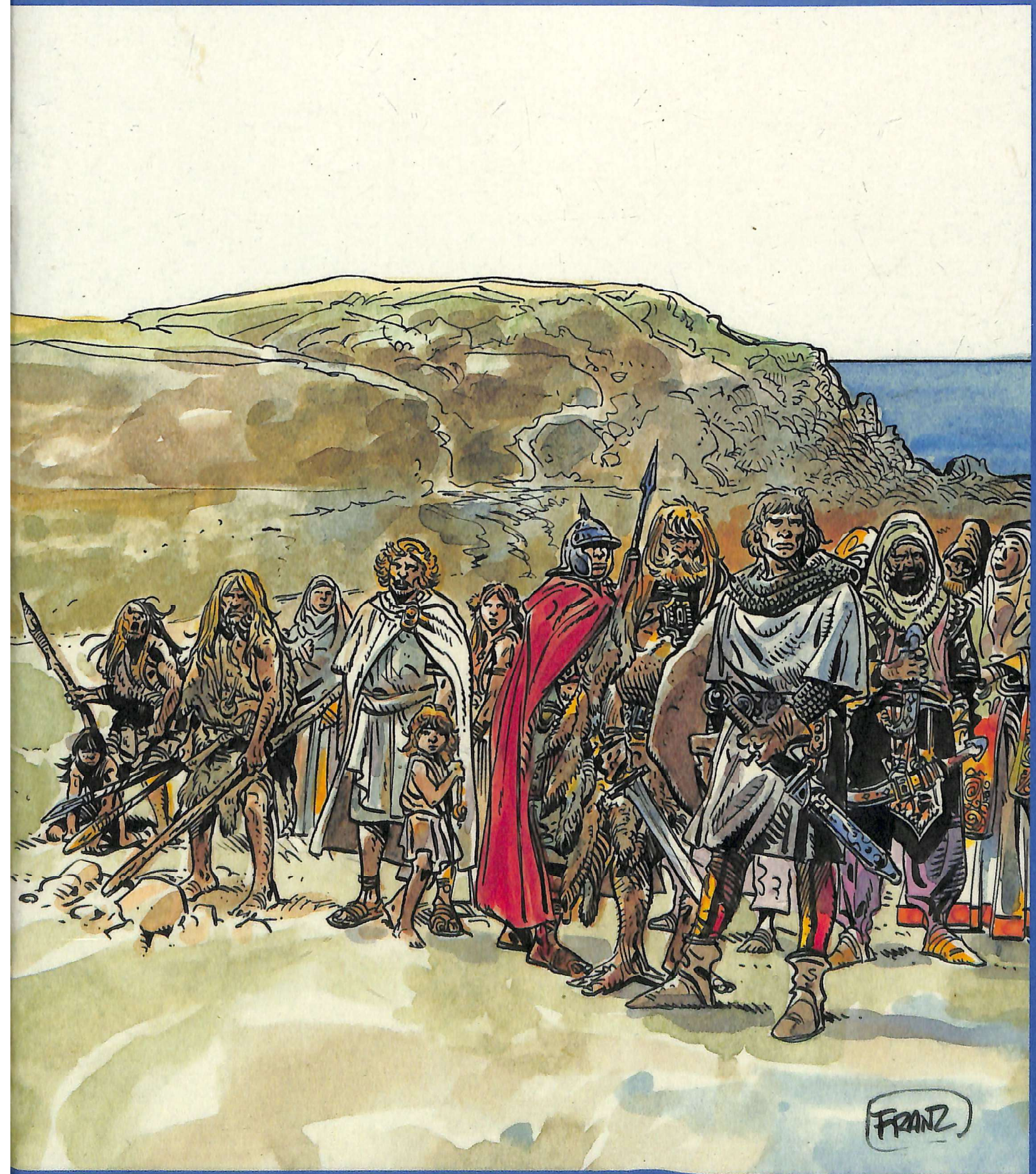

XÀBIA

ARXIU MUNICIPAL
Xàbia

Les Aventures de

FRANZ

XARABIA

ARXIU
MUNICIPAL
Xàbia

AVENTURES

de
XABIA

I

ARXIU
MUNICIPAL

Xàbia

Comissió de Festes Mare de Déu de Loreto

1998

AVENTURES DE XÀBIA

La Comissió de Festes Mare de Déu de Loreto, després d'editar amb notable èxit varies publicacions, ha volgut aprofundir en el seu interès per donar a conèixer la nostra història i cultura. D'aquest interès va sorgir la idea de realitzar un còmic, mitjançant el qual, de manera fàcil i divertida, explicar la història de Xàbia.

Gràcies a Quico Pastor Español, entràrem en contacte amb Franz Drappier, important grafista belga, qui acceptà l'enorme treball que representa passar a dibuixos la nostra història i a qui cal agrair tot el temps, l'energia i l'esforç que ha dedicat a aquesta obra. Ximo Bolufer, arqueòleg municipal, ha aportat tota la informació científica i històrica. Durant molts mesos Franz, Quico i Ximo, han treballat en aquesta empresa tan interessant.

Vicent Chorro, regidor de cultura del M.I. Ajuntament de Xàbia, en el mateix instant que li presentarem la proposta de la publicació del còmic es va mostrar interessat, sent la Regidoria de Cultura la patrocinadora d'aquest projecte.

El que vas a trobar en aquest primer fascicle de les **Aventures de Xàbia**, acuradament il·lustrat, és tot allò que ha succeït en el nostre poble i als nostres avantpassats des de que els primers d'ells hi arribaren, ara fa ja trenta mil anys, fins la reconquesta cristiana a mitjans del segle XIII, quan ingressem en la cultura occidental formant part del Regne de València. Un recorregut per la nostra rica i variada història de mà dels personatges creats per Franz.

El segon volum, que veurà la llum l'any vinent, contarà tot el que va passar des del segle XV, finals de l'Edat Mitjana, fins primeries del XIX. Quedant pel tercer volum-els segles XIX i XX, amb les seues notables repercussions en la vida de la nostra vila.

Així doncs, aquest fascicle que tens en mans és el primer d'una sèrie de tres que publicarem any rere any. Col·lecciona'ls i guarda'ls, ja que quan acabe la sèrie editarem unes cobertes adients.

Dionís Henarejos - Vicent Gavilà

Agraïments:

Franz Drappier
Ximo Bolufer i Marqués
Francisco Pastor Español

Patrocina:

M.I. Ajuntament de Xàbia

Consell Editorial:

Antoni Espinós i Quero
Dionís Henarejos i Crespo
Vicent Gavilà Cholbi
Jose F. Erades Serrat

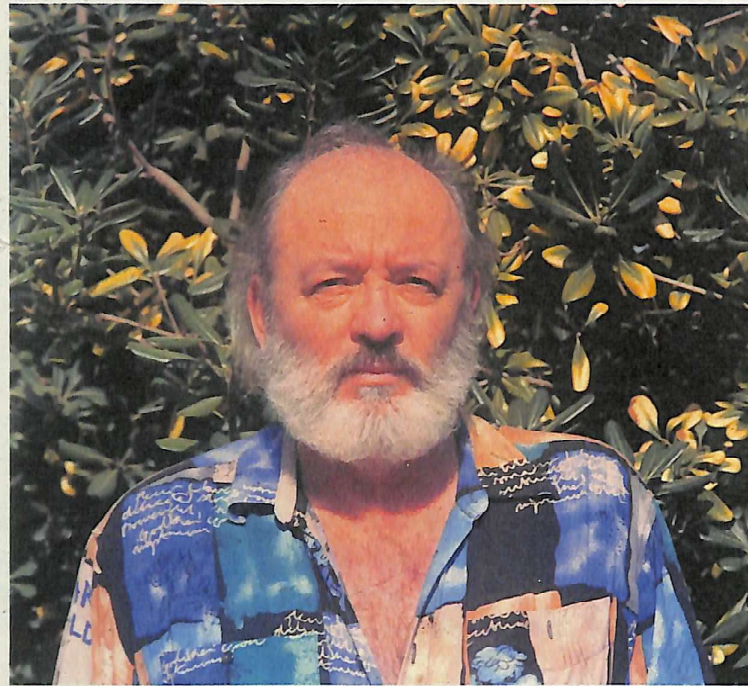
Edita: Comissió de Festes Mare de Déu de Loreto

Depòsit Legal: A-1.091-1998

Imprimeix: Arts Gràfiques Alcoi, S.A.

Franz Drappier

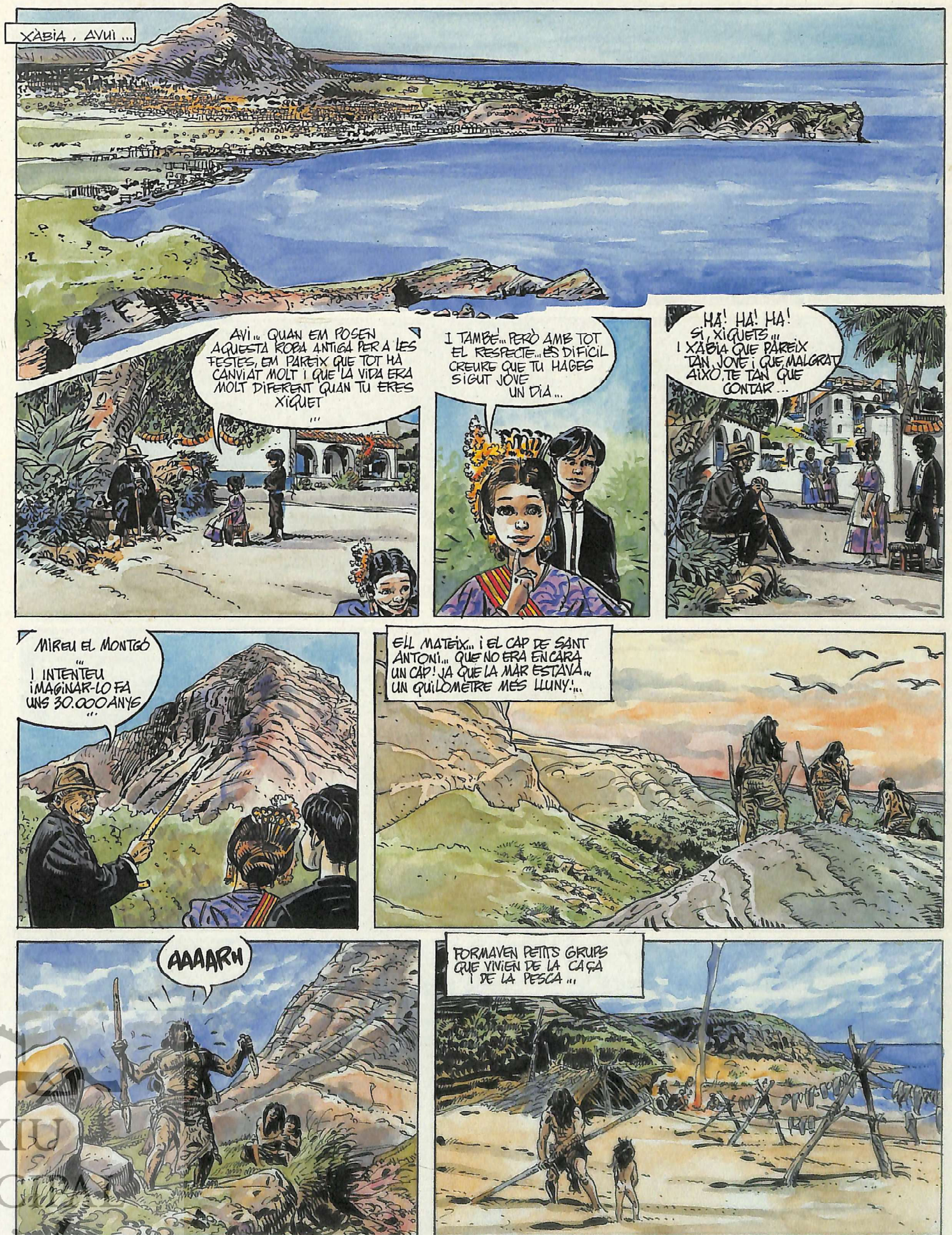
Naix l'11 de juny de 1948 a Charleroi, Bèlgica. Franz arribà al món amb un llapis a la mà. Als 12 anys comença a col·laborar amb diversos periòdics il·lustrant i fent caricatures. El 1969 fa el seu debut en el col·lectiu de dibuixants de les més importants editorials belgues.

Al poc temps és considerat el pare de desenes d'herois de BD (Bande Dessinée), bé pel seu dibuix en col·laboració amb guionistes, bé pels guions de moltes sèries que li confien altres col·legues dibuixants.

El 1985 ve a Xàbia, on pensava passar algunes setmanes. Passa temporades a Bèlgica i França, però l'enyorança de Xàbia el fa instal·lar-se a la nostra vila.

En l'actualitat més de 60 àlbums de BD porten la seua signatura i li han concedit nombrosos premis. És considerat pel conjunt de la professió com un virtuós grafista dotat d'imaginació i una increïble energia de treball. És un dels principals representants del grup de dibuixants realistes (Bande Dessinée Réaliste) a nivell mundial.

F. Pastor Español

ARXIU
MUNICIPAL
Xàbia

RESPECTE A LA NOSTRA BELLA PLATJA DE L'ARENAL... ERA MÉS AMPLIA... TRES QUILOMETRES!

LA MAR PUJAVA LENTAMENT AL'ASSALT DE LES ROQUES...

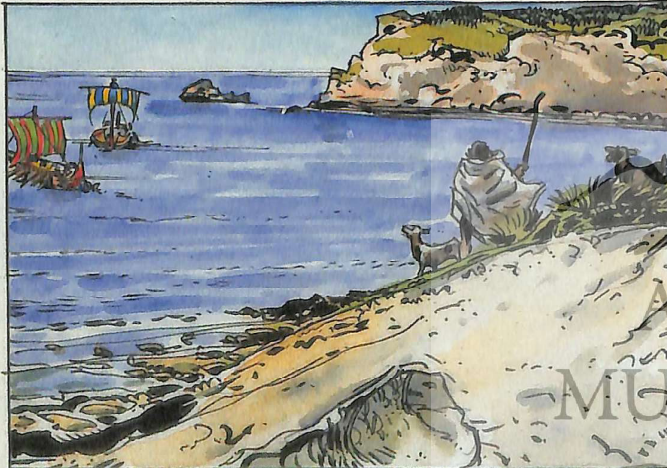
ELS PRIMERS HABITANTS DE XÀBIA CONTINUAVEN ALIMENTANT-SE D'ANIMALS SALVATGES: CERVOIS, CAVALLS, BOVINS I XICOTES MAMÍFERS COM EL CONILL AIXÍ COM D'OCELLS...

ELS PRINCIPALS LLOCS D'HABITATGE EREN LES COVES, SOBRETOT DEL MONTGOI, PERO TAMBE LES DEL CAP MARTI I DEL TOSSAL, AMB UN CANVI D'ALLO MÉS IMPORTANT... L'AGRICULTURA!

A MÉS A MÉS, UN BON DIA...

ELS JÒNICS ARRIBATS DE MILET D'EFES, DE SAMOS I AMB EL SEU MUSCAT QUE ES PAREIX AL NOSTRE MOSCATELL...

PRÀTI CAVEN EL COMERÇ ELS INTERCANVIS... COMPARTINT LES CULTURES

AIXÍ COM ELS FENICIS, MERCADERS QUE VENIEN DE SIRIA, DE PALESTINA...

HAVIEN ESTAT EXPULSATS DE LES SEVES TERRES PELS ARAMEUS, ELS HEBREUS I ELS FILISTEUS I OBLIGATS A ABANDONAR CIUTATS COM BIBLOS SIDO O TIR, DIRIGINT-SE LA MAR PER A INTENTAR SOBREVUIRE...

CURIOSAMENT, HAN CONSERVAT SEMPRE EL CULTE ALS SEUS DEUS, COM BAAL MOLOC O ASTARTE... SUBSISTEIXEN VESTIGIS D'AQUESTOS TEMPLES EN EL SOL DE XÀBIA.

SÓN ELS TAMBE ELS QUI INTRODUÏREN L'ESCRITURA ALFABÈTICA I PER PRIMEIRA VEGADA, LA UTILITZACIÓ DE LA MONEDA (COPIADA DELS GRECS)

HAN JUGAT UN PAPER CAPITAL EN ELS INTERCANVIS ECONÒMICS DE LA MEDITERRÀNIA I FUNDAREN CARTAGO.

AQUESTES GENTS ANAVEN I VENIEN, PORTAVEN I DUIEN COSES... COM ELS GRECS I LES COLONIES DEL SUD DE LA PENÍNSULA, CONTRIBUIREN A LA BASE DE LA CULTURA IBERICA...

ÉS TAMBE MOLT IMPORTANT LA SEUA ACTIVITAT GUERRERA: MINORIES QUE INTENTAVEN PRENDRE 'EL PODER...

NO ES DIVERTIT PARLAR D'AQUESTES COSES ALS XIQUETS DE LA VOSTRA EDAT PERÒ UN DIA ES VEUREU FRONT EL PROBLEMA ES D'AQUESTA ÈPOCA QUE DATA LA COSTUM DE CREMAR ELS CADÀVERS I GUARDAR LES SEVES CENDRES EN URNES

EL FOC PURIFICADOR?

EN EL LLOC ANOMENAT 'LUICA' 1905

HE! MIREU AIXÒ! QUÈ ÉS?

1100

OCCUPEU LLOCS ESTRATÈGICS. DESARMEU ELS GUERRERS!!!

MUNTEU LA MEUA TENDA! VULL VEURE ELS RESPONSABLES D'AQUESTA REGIÓ IMMEDIATAMENT!!

ARA I SEMPRE LA FAMOSA "MÀ DURA" DE ROMA...

DE GENOLSI! ARA I ENDAVANT ÉS DE ROMA DE QUI DEPENGU!

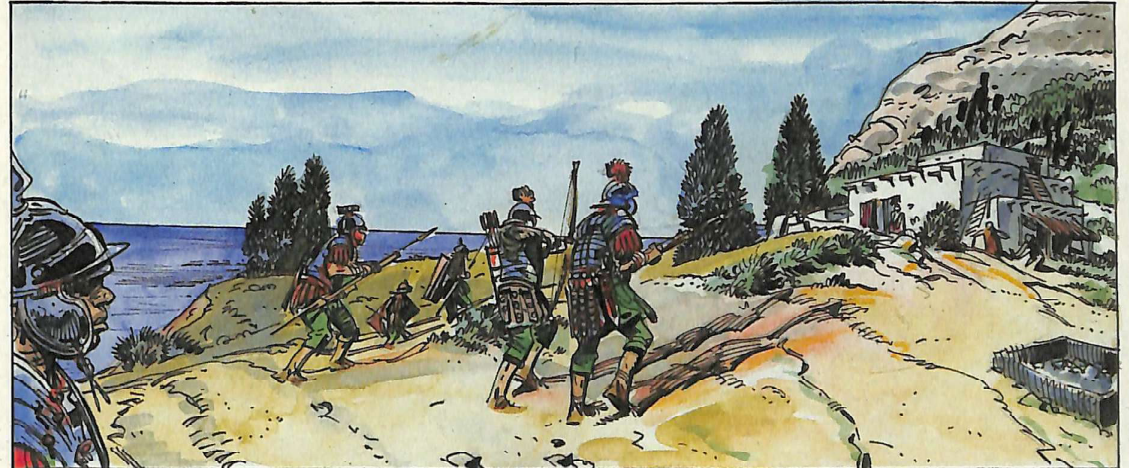

O... OR...

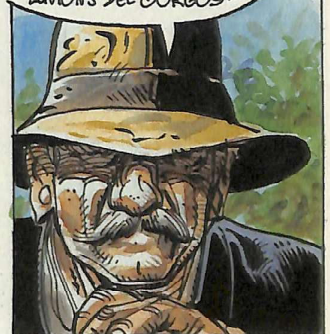

EL TRESOR DE XÀBIA CERTAMENT D'ORIGEN GREC FORMAT DE JOIES D'OR I PLATA, ESTAVA DINS D'UNA AMPORA DE CERÀMICA

L'ENTERRAT A 50 CM DE PROFUNDITAT

COM CONQUERIDORS EXPERIMENTATS NO HAN TINGUT MÉS REMEI QUE CONSTATAR QUE LA VALL DE XÀBIA ERA RICA I FÈRTIL... EN PART GRÀCIES ALS ALLUVIONS DEL GORGOS...

PROBABLEMENT PER A ESCAPAR DELS SAQUEJADORS O DE LLADRES O SERIA PRODUCTE D'UN ROBATORI? O D'UN SAQUEIG ES POT IMAGINAR QUALSEVOL COSA...

EN RESUM EL POBLE IBER ES VA FORMANT...

AIXÍ S'HAN INSTAL·LAT AMB MOLT DE GUST...

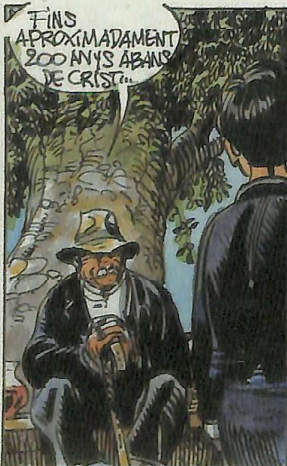
INGENIANT-SE EN IMPOSAR LA SEUA CULTURA I ELS SEUS HABITS I ESFORÇANT-SE AL MATEIX TEMPS EN ESBORRAR EL COSTUMS I LA LENGUA IBERICA...

NO HI HA QUE OBLIDAR QUE DURANT TOT AQUEST PERIODE EN TOTA LA CONCA DE LA MEDITERRÀNIA I INCLOS... MOLT MÉS LLUNY...

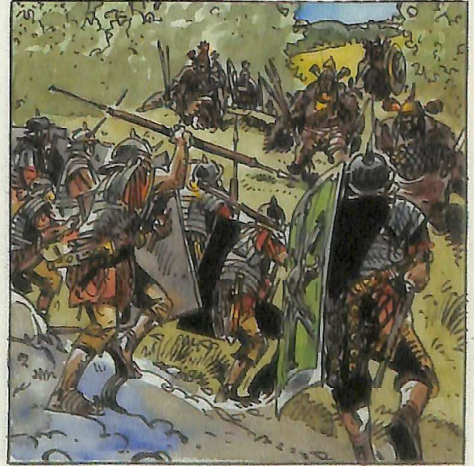
I AIXÒ DURA MOLTS ANYS? CENTS D'ANYS...

FINS APROXIMADAMENT 200 ANYS ABANS DE CRIST...

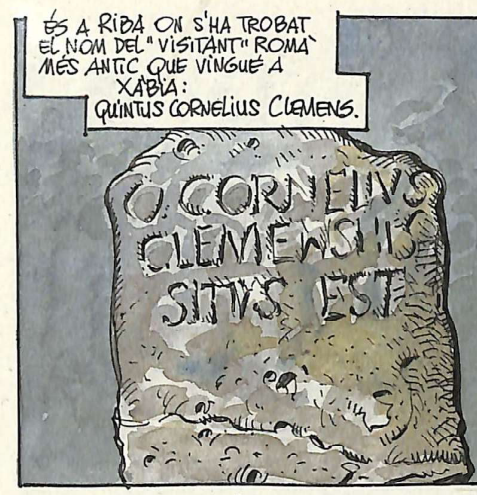

A LES HORES ARRIBAREN ELS ROMANS...

ARXIU MUNICIPAL Xàbia

ARXIU MUNICIPAL Xàbia

ELS VISIGOTS S'INSTAL·LARAN A LA PENÍNSULA DURANT UN PARELL DE SÈCLES. GENTS ESTRANYES VIUEN UNA DURA VIDA...

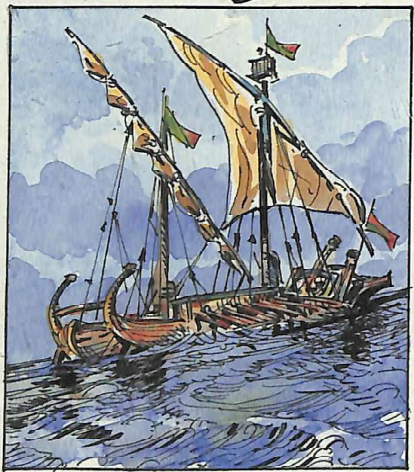
ELIC

FIN QUE ARRIBEN EL BIZANTINS...

ENVIATS PER L'EMPERADOR JUSTINIÀ I

EXACIE! A BORD DE VAIXELLS CRIDATS "DROMONI" QUE VOL DIR "CORREDOR" ERAN TRIPREMS!

ELS VISIGOTS, SEPARATS TOTALMENT DEL SEU MÓN GERMANIC ES VAN MESCANT AMB ELS HISPANO-ROMANS QUE FORMAVEN LA POBLACIÓ...

SANT GREGORI DE TOURS, EN EL SEU TRACTAT "DE GLORIA CONFESSORUM" (CAP XIII) CONTA LA SEGUENT HISTÒRIA:

EL REI LEOVIGILD ESTAVA EN GUERRA CONTRA EL SEU FILL HERMENEGILD...

MONESTIR DE SANT MARTÍ...

ELS GOTS! GERMANS FRATES! HO DESTRUEIXEN TOT I ESPECIALMENT ELS LLOCS SANTS... FUGIU! FUGIU!

PARE ABAD ES PRECIS DEIXAR EL MONESTIR! ANEM A L'ILLA! NO ENS SEGUIRAN

NO, FILLS MEUS NO EM QUEDÉ!

PARE! ES UNA BOGERIA SÓN UN'S SALVATGES BARBARS PITJOR QUE ANIMALS!

NINGÚ PODRÀ FER-ME CANVIAR D'IDEA.

FLAVIUS PETRUS SABBATIUS JUSTINIÀNUS, JUSTINIÀ I (482-565) EXPULSA ALS VANDALS D'ÀFRICA, CONQUESTA ITÀLIA ALS OSTROGOTS I UNA PART D'ESPANYA ALS VISIGOTS...

JUSTINIÀ UTILITZAVA PRINCIPALMENT MERCENARIS... INCLÒS MONGOLS...

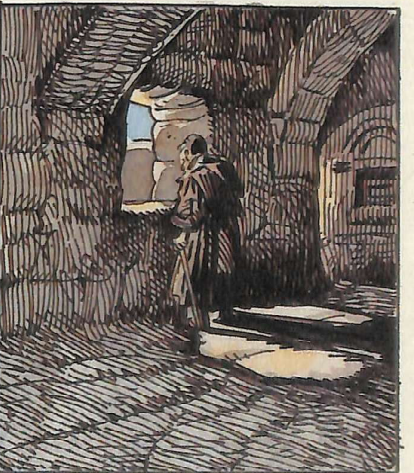

INSTAL·LEM NOS EN LES ANTIGUES CASES ROMANES. PODREM RESISTIR MOLT TEMPS.

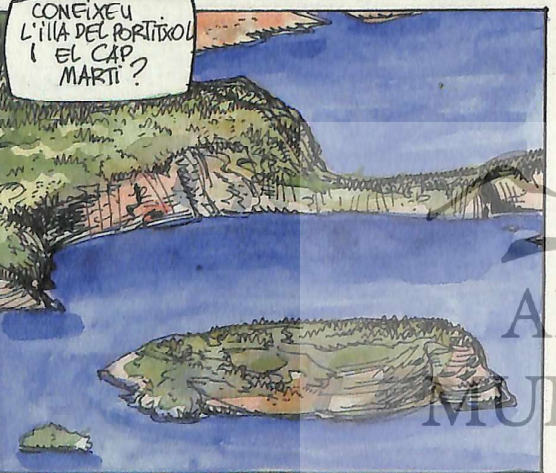
TENIM QUEVIURES!

LES RESERVES D'AIGUA SÓN IMPORTANTS RECONSTRUIREM ELS FORNS DE PA...

NO ES SÀP GRAN COSA DE LA SEUA PRESENCIA A XABIA. VA DEURE DURAR POC TEMPS. PROU MENYS DE CENT ANYS.

CONÈIXEU L'ILLA DEL PORTIXOL I EL CAP MARTÍ?

BLAM SCRATCH

GREGORI DE TOURS DIU QUE ESTAVA EN CORBAT PER L'EDAT, PERO QUE ERA GRAN I DRET EN SANTEDAT.

BLANG

MIRA!
S' HAN
DEIXAT UN ...

UN
VELL!

NO HO SERA!
PER MOLT DE
TEMPS.

VAIGA
TALLAR-LI
EL CAP ...

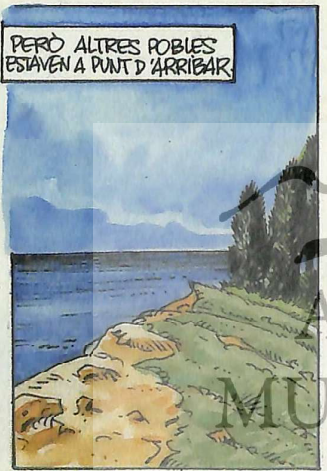

POC
DESPRES...

SENYOR
LEOVIGILD, AQUEST
HOME ES UN
SANT AMB PODERS
EXTRAORDINARIS ...

NO TOQUEU MÉS AQUEST
MONESTIR! TORNEU TOT EL QUE HEU
ROBAT... REPAREU EL MAL DEL
VOSTRE PILLATGE I INDEMNITZEU ALS
FRATRES DELS VOSTRES
EXCESSOS!

PERÒ ALTRES ROBLES
ESTAVEN A PUNT D'ARRIBAR

GRAN QUANTITAT DE TOPONIMS VENEN DE
L'ARAB... XÀBIA: DE L'ARAB SAWIYA...
ATZUVIA D'AZ-ZAWIYA (LLOC DE CUÏTE)... RAFAL
DE RAMAI (GRÀNIA), I ES CLAR TOTES LES
COMENÇADES PER BENI... BENIMELS, BENIATXELL...

XÀBIA DEPENIA DE L'EMIR OMEIA DE DÈNIA ...
DEPENDENT DE CORDOVA, RIVAL DE BAGDAD.

ELS VISIGOTS-HISPANO
ROMANS, NO FORMAVEN
UN POBLE UNITI...

LES GUERRES DE SUCESSIÓ
AL TRON S'AGREUAREN MORT
ALARIC I TEODORIC I LA CAPITAL
PASSA PER BARCELONA I MERIDA.
ES ATANAGILD QUI FIXA LA CORT
A TOLEDO.

PERÒ CAP
AL 710...
ARRIBEN DE MARROC
DJABAL AL TARIQ, CAP
BERBER I LES
SEUES TROPES...

LES ANTIGUES "COLUMNS D'HERCULES"
PASSEN A SER "GIBALTAR (DEL NOM
DE DJABAL AL TARIQ) LLOC DE LES
PRIMERES CONQUESTES..."

GUANYEI I MATEI AL REI
RODERIC EL 9 DE JULIOL
DEL 711.

OCUPARAN TOTA LA
PENÍNSULA EN MENYS
DE DEU ANYS...

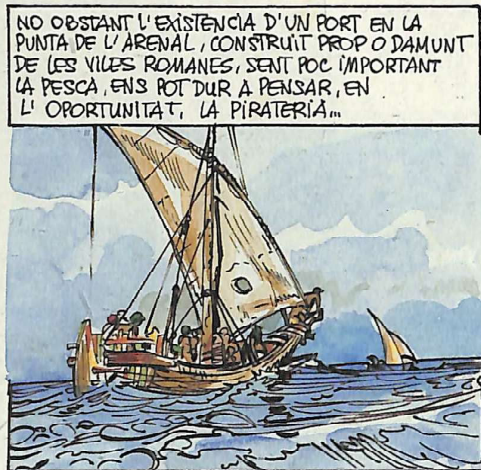
AQUI
TAMBÉ?
ES CLAR! I S'INSTAL·LARAN
MOLT BE: HI HAN MOLTES
MOSTRES DE LA SEUA PRESENCIA
EN AQUESTA REGIÓ DE
XARQ-AL-ANDALUZ...

ARXIU
MUNICIPAL
Xàbia

EREN, ESPECIALMENT UNA POBLACIÓ DE CAMPEROLS I RAMADERS...

NO OBTANT L'EXISTÈNCIA D'UN PORT EN LA PUNTA DE L'ARENAL, CONSTRUÏT PROP O DAMUNT DE LES VILES ROMANES, SENT POC IMPORTANT LA PESCA, ENS ROT DUR A PENSAR, EN L'OPORTUNITAT, LA PIRATERIA...

SAMBOLKS GANIAS ZARUKS, BACHIAS SOLCAVEN LA MEDITERRANEA...

ALS DOS-CENTS ANYS EL CALIFAT OMEIA DE CORDOVA PASSA A SER L'IMPERI, MÉS PETIT, DELS ALMORAVITS. DESPRÉS, L'ENCARA MÉS XIÇOTET REINE ALMOHADE. TOT A CAUSA DE LES GUERRES CIVILS ENTRE ELS MUSULMANS QUE ATREÏEN ELS ATACS CRISTIANS...

AMB L'AJUDA DE PAPES, QUE AFAVORIREN LES CREUADES AMB PROPAGANDA I AJUDA FINANCERA, COM GREGORI VII O INNOCENCI III...

I QUE...

DURANT MÉS DE 300 ANYS (SEGLES VIII, IX, X) PROVENINT DELS PAÏSOS DEL NORD I PASSANT PER OVIEDO, LISBOA, SEVILLA, COSTEJANT LES TERRES DE XABIA, ARRIBANT A VALENCIA, BARCELONA INCLÓS ITALIA... ELS VIKINGS!!!

NO ES POSSIBLE QUE NO HAGUERA ENFRONTAMENTS, SINÓ EN TERRA ALMÉNYS EN LA MAR DE XABIA... EL GUST DE L'AVENTURA I L'AMOR A LA GUERRA DELS VIKINGS EREN BEN CONEIXUTS...

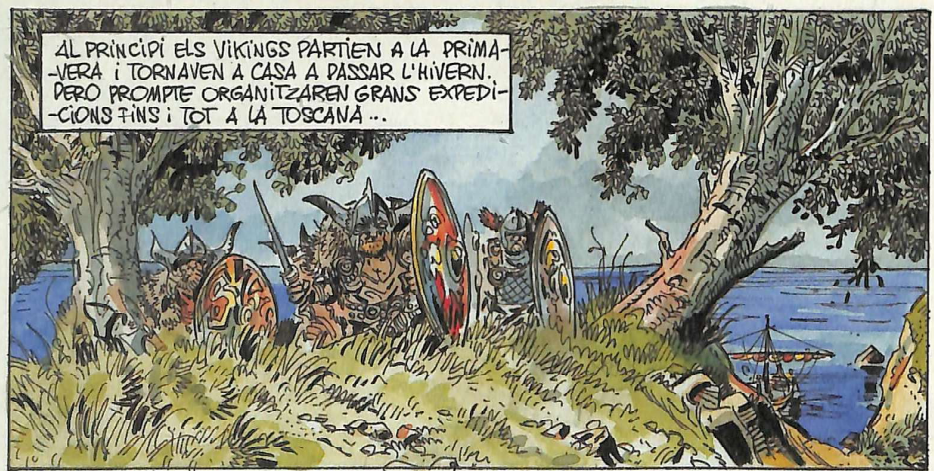

ARRIBEN ELS FRANCISCANS I ELS DOMINICS...

I UN "HEROI" AL SERVEI DELS MOROS: RODRIGO DÍAZ DE VIVAR "EL CID" EN ARAB "EL SENYOR".

DESTERRAT PER ALFONS VI DE CASTELLA ES POSA AL SERVEI DE L'EMIR DE SARAGOSSA I CONQUESTA VALENCIA ON GOVERNA FINS LA SEUA MORT (1099)

AL PRINCÍPI ELS VIKINGS PARTIEN A LA PRIMAVERA I TORNAVEN A CASA A PASSAR L'HIVERN, PERO PROMPTIE ORGANITZAREN GRANS EXPEDICIONS FINS I TOT A LA TOSCANA...

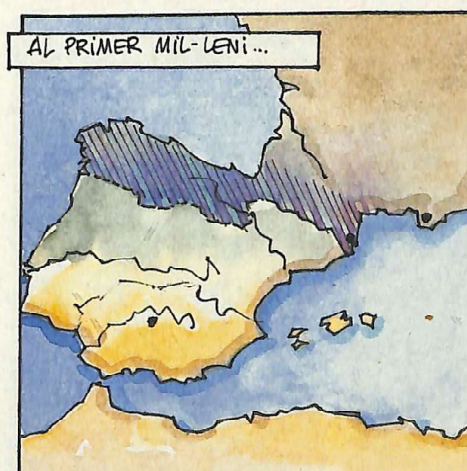

LES ÚNIQUES RESTES QUE PODRIEM TINDRE D'EUS SERIEN ELS SEUS OSSOS... I INCIOS...

SOLS PASSAVEN.

SOBRE EL CAMI DE TORNADA CONQUERIREN NORTHUMBERLAND I ESTANGIA... ANGLATERRA VA ESTAR UNIDA A DINAMARCA AMB LES SHETLANDS, IRLANDA LES FEROE...

AL PRIMER MIL·LENI...

EL COLL DE RATES.

TENEM QUE BAIXAR EL CAMI I DESCANSAR UN POC.

ALLI BAX.

ES LA VALL DEL RIU GORGOS, EN DÍAZ.

VESTEM EN LA TERRA DE L'EMIR DE DENIA?

EFFECTIVAMENT, PERO ES UN TITELLA USURPADOR... NO ES MÉS QUE UN VISIR... ES ALIAT DEL CADI DE VALENCIA AB'N-ABED, EL NOSTRE ENEMIC.

HEM DE PARLAR DE LA TEMPTATIVA D'APROPAMENT ALS ALMORAVITS.

CONTA EL QUE CONEGUES D'EUS.

VENEN DE MOLT LLUNY. SÓN JEMENIS, DE LA TRIBU LAMTUNAH.

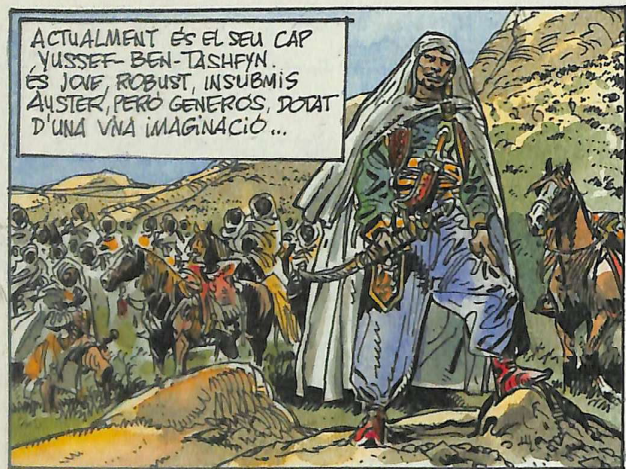

VIVEN AL DESERT AFRICA. ES L'IMAN DE FEZ, ABDALLAH EL SANT QUI ES HA CONVERTIT A LA LLEI DE MAHOMA...

ESTAN MIG SALVATGES... VERITABLES BESTIES...

ACTUALMENT ES EL SEU CAP YUSSEF-BEN-TASHFYN. ES JOVE, ROBUST, INSUBMIS ANSTER, PERO GENEROS, DOTAT D'UNA VINA IMAGINACIO...

AH SI! ALMORAVITS VOL DIR: "CONSAGRATS A DEU!"

ENROLATS PER L'EMIR DE DENIA, ELS MUSULMANS DE XABIA ES VEIEN OBLIGATS A LLUITAR CONTRA "EL CID" EN L'INTENT DE RECONQUERIR VALENCIA I TOTA LA COSTA...

CELEBRE DES DE LA SEUA ADOLESCENCIA PER LA BRAVURA I ELS DUELS. SEMPRE VENCEDOR EN COMBAT SINGULAR, EL CID CAMPEADOR VA TRANSMETRE LA SEUA SANG A LES FAMILIES REIALS DE CASTELA, PORTUGAL I FRANÇA, PER LES SEUES FILLES MARIA I CRISTINA. VA MORIR A VALENCIA EL 10 DE JULIOL DE 1099

LA SELA VIUDA XIMENA CONTINUA DEFENSANT VALENCIA CONTRA ELS ALMORAVITS DURANT TRES ANYS...

I EN JAUME I AH!

JAUME I, EL CONQUERIDOR... NASCUT A MONTPELLIER (FRANÇA) EL 1207 I MORT A VALENCIA EL 1276...

ES DIFICIL SER MES PRECOC: REI AIS 6 ANYS. AMB VERITABLE PODER AIS 10, CASAT AIS 13!

ORGANITZA LA SEUA PRIMERA CROADA CONTRA ELS MUSULMANS AIS 17 ANYS !!

PASSAREN MOLTES COSES AIS VOLTANTS DE XABIA, LLUITES ENTRE MOROS I CRISTIANS, EN JAUME I I ALFONS DE CASTELA ENTRE D'ALTRES...

PAREIX SER, QUE DURANT CERT TEMPS, LA VALL DEL GORGOS ESCAPA ALS ENFRONTAMENTS I BATUTES...

BATALLES, CONQUESTES I RECONQUESTES, DENIA PEGO, ALCOI, GUADALEST, CASTEL DE CASTELLS, TARBENA... ETC...

EN-CARA QUE... TU, TU I TU... PAREIXEU FORTS DEIXEU LES FINES I SEGUIU-NOS. QUI TINGA CAVALLS I BURROS... QUE ELS AGAFE!

ALLA BAIX! QUE ES? VAIG A VEURE...

ELS GENERALS DE JAUME I PRENEN GANDIA. L'EMIR ZEYAN ABANDONA DENIA...

LA VIOLENCIA DELS INTRUSOS REFORGA L'ANARQUIA REGNANT.

ELS HABITANT CRIDEN EN PERE GIMEN CARROS QUI ES DIRIGEIX CAP A DENIA AL CAP D'UNS CENTENARS D'ALMOGAVERS QUE SON ALMO... ALMOGAVERS?

MERCENARIS... UNA MESCLA DE "NO IMPORTA QUE" ACUDIEN AL MILLOR PAGADOR... MAJORITARIAMENT CRISTIANS PERO TAMBE ALGUNS MUSULMANS...

ARXIU MUNICIPAL Xabia

EL SUSPICAC CARRÒS INSTAL·LA EL CAMPAMENT EN LES YESSANTS DEL MONTGÓ. ON CONSTRUÏX UNA FORTALESA... AVUI REEMPLAÇADA PER UNA ... ERMITJA ...

COMPARTIM HISTÒRIA AMB DENIA ...

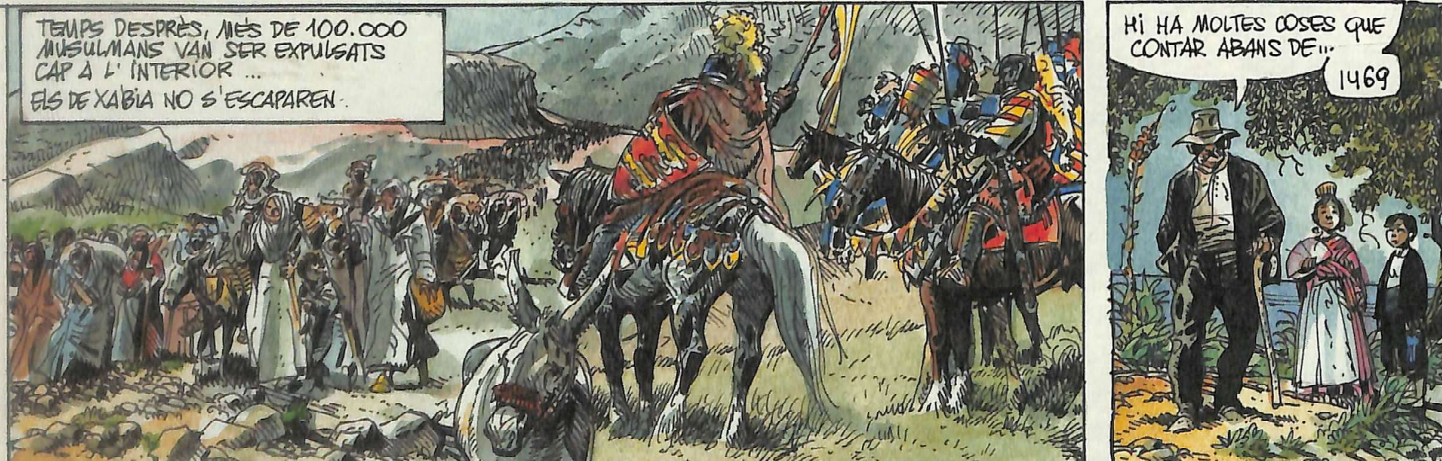
XÀBIA, I ALTRES LLOCS COM ONDARA FORMAREN PART DE DENIA FINS 1397 ...

EL QUE PODEM DIR DE DENIA HO DIEM DE XÀBIA, JA QUE COMPARTIEN INCLÒS EL NOM ...

EXACTAMENT ...

ARRIBEM AL 1276 DATA DE LA MORT, A VALÈNCIA, DE JAUME I EL CONQUERIDOR, DESPRÉS LA BATAIL·LA DE LLUTXENT I XATIVA. ON TRIOMFA EL SEU FILL L'INFANT EN PÈRE ...

TEMPS DESPRÉS, MÉS DE 100.000 MUSULMANS VAN SER EXPULSATS CAP A L'INTERIOR ... ELS DE XÀBIA NO S'ESCAPAREN ...

HI HA MOLTES COSES QUE CONTAR ABANS DE ... 1469

1469

MATRIMONI DELS REIS CATÒLICS FERRAN II D'ARAGÓ I ISABEL I DE CASTELLA ...

PERÒ AIXÒ ... ÉS ALTRA HISTÒRIA ...

XÀBIA EN LA HISTÒRIA

La Prehistòria: Les societats caçadores i recol·lectores

Les evidències més antigues d'ocupació humana al nostre Terme se situen ara fa uns 30.000 anys. Corresponen a les escasses deixalles de petits grups nòmades que ocupaven estacionalment la Cova Foradada, jaciment situat en un dels barrancs que aboquen a la mar al nord del Cap de Sant Antoni. Aquestes petites comunitats sobreviuen gràcies a la caça, especialment dels grans mamífers herbívors (cabres, bous, cérvols i cavalls, bàsicament) però també de la recol·lecció i del marisqueig.

En aquells temps, el paisatge del nostre territori era ben distint a l'actual. L'augment del casquet polar per efecte de la darrera glaciació anomenada Würm, va crear una àmplia zona litoral emergida i una línia de costa que se situava en algunes zones a uns quants quilòmetres de l'actual.

Un poc posterior, però també del Paleolític Superior, són les primeres ocupacions de la Cova del Montgó, i més escassament en altres jaciments de menor importància. La darrera etapa d'aixes societats caçadores està representada per les cultures epipaleolítiques, poc documentades a Xàbia amb algunes restes trobades en jaciments a l'aire lliure com ara el del Cap de la Nau o el de la Plana dels Molins.

La Prehistòria: Els primers agricultors

A partir del cinquè mil·lenari abans de la nostra era hi comencem a trobar les primeres evidències materials del Neolític, cultures portadores d'un canvi substancial en la vida i l'activitat de les comunitats humanes: la domesticació de plantes i animals, és a dir, l'aparició de l'agricultura i la ramaderia. Tots aquests canvis, fonamentals en la història de l'ésser humà i la seua relació amb el medi natural, s'havien originat cap el VIII mil·lenari a.n.e. a l'àrea del Pròxim Orient des d'on arribaran al litoral mediterrani

peninsular, tot seguint un moviment gradual cap a ponent. Aquestes transformacions s'acompanyaran d'importants avanços tecnològics; apareix ara la ceràmica i el poliment de la pedra.

La Prehistòria: L'Eneolític i l'Edat del Bronze

A finals del III mil·lenari a.n.e. les profundes transformacions neolítiques estaran ja plenament assumides per una població cada cop més nombrosa i amb més capacitat per alterar el medi natural. D'aquests moments, caracteritzats a casa nostra per l'aparició dels primers poblats, els enterraments col·lectius en coves i les primeres eines de metall, són algunes inhumacions de la Cova del Montgó i especialment la Cova del Barranc del Migdia. Aquest darrer jaciment correspon a una cova d'enterraments col·lectius, amb un importantíssim conjunt de pintures rupestres esquemàtiques amb un significat religiós o de culte que ara se'ns escapa.

A principis del II mil·lenari s'inicia una nova etapa que correspon a la darrera fase de la Prehistòria, l'Edat del Bronze (1800/800 a.n.e. aproximadament). En aquest moment es multipliquen els xicotets poblats ubicats generalment als cims de tossalets

(Tossal de Santa Llúcia, Alt de les Capsades, els Tossalets,...), amb cases bastides amb pedra i fang, i una economia centrada en l'agricultura cerealística i la ramaderia. Així, són característiques d'aquest moment les "dents de falç", elements de sílex tallat que encastats sobre una estructura de fusta formaven una mena de corbella o falç utilitzada per segar. Ara, també, es generalitza l'ús del coure i del bronze, augmentant poc a poc la seua presència en els jaciments, ben especialment durant el Bronze Tardà. D'aquest període és l'assentament del Cap Prim, lloc on es constata l'activitat metal·lúrgica (motle de fondre, nòduls de coure, etc...).

Cultura Ibèrica

A partir del segle VIII abans de la nostra era, la pròpia dinàmica evolutiva de les pobla-

! AIXÒ DURA MOLTS ANYS?

CENTS D'ANYS ...

cions del Bronze i les influències i els contactes comercials amb els fenicis i, en menor mesura amb els grecs, donarà pas a la Cultura Ibèrica, la primera civilització autòctona d'aquestes terres, que apareix ja plenament formada i definida al segle V a.n.e.

No coneixem cap assentament important d'època ibèrica a Xàbia. I no obstant això, un dels conjunts d'orfèbreria més importants d'aquesta cultura va ser trobat en aquest Terme, a la partida Lluca. El famós Tresor de Xàbia, aparegut fortuïtament el 1904, està compost per un adreç femení format de diverses peces d'or, finalment treballades, i unes poques peces de plata. El conjunt presenta una datació entre els segles IV-II a.n.e.

A pesar de l'absència d'assentaments de certa importància i extensió, presents en àrees ben pròximes, com ara són el Passet de Segària, Benimàquia o la Punta de Moraira, al Terme s'hi localitzen materials arqueològics i d'altres troballes com ceràmiques, monedes, etc, que ens indiquen l'existència de petits assentaments. Aquests jaciments, amb una economia centrada en l'explotació agrícola i ramadera, es multipliquen durant la darrera fase ibèrica, precisament quan la conquesta romana afavorirà l'aparició de petites explotacions agropecuàries situades en cotes baixes, a la vora de les fèrtils planures.

estaria vinculada amb unes antigues salines (en ús fins el segle XVII) de les quals es conserva el canal de la Sèquia de la Nòria, excavat en la roca, que comunica al mar amb el Saladar.

Prova de la intensa i rica activitat comercial d'època romana són les nombroses àmfores i altres restes de procedència submarina recuperades. Alguns llocs costaners foren utilitzats com fondejadors: el Portitxol, Duanes, i, pot ser, la Caleta.

Hi destaca, per la seua importància, el jaciment de la Punta de l'Arenal-Muntanyar. D'aquest assentament, amb més de sis-cents anys d'ocupació continuada, coneixem un nombre conjunt de materials arquitectònics (sobre pedra tosca), ceràmiques, monedes, vidres i d'altres objectes que evidencien la seua importància. Al jaciment, molt reduït per les modernes construccions, encara s'hi conserven algunes estructures excavades en la roca com ara són dues grans basses que devien ser utilitzades com viver de peixos. A pocs metres de la Punta es situava la gran Necròpolis de l'assentament coneguda com el Muntanyar, en la que degueren existir, fent càlculs aproximats, més de nou-cents fosses d'enterrament.

Aquest intens poblament declinarà a partir del segle V de la nostra era, quan veurem desaparèixer molts dels assentaments.

Al segle VII, només constatem una certa activitat a la Punta de l'Arenal, tot i que seguint les fonts escrites podríem situar aquí el monestir de Sant Martí, on va

tindre lloc un succés miraculós entre l'abat del monestir i els soldats de Leovigild, rei visigot. Potser, el record d'aquest fet, haja estat conservat a la toponímia en el Cap de Sant Martí, partida en la qual al segle XVIII s'hi bastí una ermita en honor de Sant Hermenegild, fill de Leovigild i màrtir de l'Església Catòlica.

Època Medieval Andalusina

Tot i que el segle VIII marca l'entrada dels musulmans a la Península i el naixement d'Al-Andalus, les primeres notícies de la presència islàmica a Xàbia se situen a les darreries del segle X o principis de l'XI. A partir d'aquest moment i fins la conquesta cristiana de mitjans del XIII, l'actual Terme va presentar un tipus de poblament semblant al que s'hi havia produït en

l'època romana. Es tractava de xicotets assentaments d'explotacions agropecuàries amb una notòria concentració en l'àrea del Pla, especialment sobre la vessant nord de la serralada dels Tossalets, però sempre en cotes inferiors als 40-35 metres sobre el nivell de la mar; el Rodat, el Tossalet, l'Atzúvia, el Rebaladí, les Capsades, Benimadrocs, la Vall, etc ...

Element característic de molts d'aquests assentaments és la presència de "pouets de moro", sitges de boca circular de 50/60 centímetres de diàmetre i cos de forma ovoide o piri-forme d'uns 150 a 160 cm de profunditat i 150 a 200 cm d'amplària màxima, que eren excavades en la roca de tap. Aquestes estructures servirien per guardar i, alhora, protegir les collites, coneixent en algun cas, com ara és el Rebaladí, concentracions de més d'una desena de "pouets".

Entre tots aquests jaciments destaca el de les Capsades, petit assentament en que encara es conserva el basament d'una torre quadrangular i junt a ella les restes d'una casa i un forn, estructures que estarien en ús entre les darreries del segle XI i la conquesta cristiana. Un altre jaciment important, ara destruït, degué ser la necrò-

polis de Cap Martí, cementeri d'on provenen dues inscripcions fragmentades.

Època Medieval

La conquesta cristiana d'aquest país de Xarq al-Andalus i la creació, per part del rei Jaume I, del nou Regne de València, provocarà un canvi radical en el futur d'aquestes terres. Els nous conquistadors cristians portaran una nova llengua i una nova cultura i religió que arraconarà i acabarà expulsant als musulmans valencians, en un procés que es saldarà definitivament el 1609 amb l'expulsió dels moriscos del Regne de València.

Xàbia i el seu entorn foren conquistades el 1244. Ben prompte, aquests nous pobladors vinguts del nord s'assentaran al solar que ara ocupa la Vila. Aquell primitiu nucli, creat de nou sense un precedent urbà anterior, va ser emmurallat, presentant una planta segurament quadrangular, que seria l'origen de l'actual poble. Passat el temps, l'espai emmurallat degué eixamplar-se, ja al segle XVI, al mateix perímetre que ara circumden les Rondes.

Joaquim Bolufer i Marqués

Època Romana

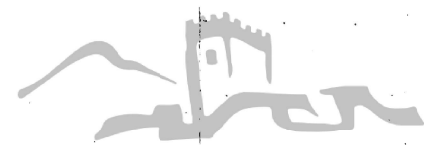
La conquesta romana d'aquestes terres iniciada a finals del segle III a.n.e., va provocar sobre la població ibèrica autòctona uns graduals i profunds canvis que anomenem **romanització**.

Aquests trastocaments afectaren tots els àmbits de la societat ibèrica: economia, religió, llengua, cultura material, ... Així, des del segle II a.n.e. i especialment a partir del segle I a.n.e. es multipliquen per tota la Vall de Sala, la Vall dels Pucos, els Benimadrocs, la Vilanova, els Foradons, les Tarraules, les Capsades, el Rebaladí, l'Atzúvia, etc... Sobre aquest panorama general, alguns jaciments presenten característiques peculiars: tallers ceràmics especialitzats en la producció d'àmfores (la Rana, la Teulera), llocs de control o aguait (Santa Llúcia), assentaments comercials (Duanes, l'Illa del Portitxol) i la vil·la-factoria de saladures de l'Arenal, que

RECORDA QUE AQUEST ÉS EL PRIMER FASCICLE D'UNA SÈRIE DE TRES QUE
PUBLICAREM ANY RERE ANY. GUARDA'L I COMPLETA LA COL·LECCIÓ.

ARXIU
MUNICIPAL

Sabadell

